

**KVARTALNA ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA
O DEZINFOMRCIJAMA U MEDIJSKOM PROSTORU
(prosinac 2023. - ožujak 2024.)**

Provjera točnosti informacija o zdravlju (NPOO C1.1.1.R6-12)

U skladu s navedenim aktivnostima 3, prikupili smo i analizirali objave portala Slobodna Dalmacija, kao i komentare građana na društvenim mrežama pri čemu je korišten alat Esuit Post Exporter for Facebook i dostupi AI alati. Također, za probir vjerodostojnih informacija i kao pomoć prilikom definiranja netočnih informacija i onih informacija za koje ne postoje dokazi o točnosti, koristili smo alat Covidence.

U analizu su uključeni članci objavljeni od prosinca 2023. godine do ožujka 2024. godine.

Koristili smo sljedeće ključne riječi prilikom pretraživanja relevantnih članaka:

zdrav*, boln*, lijek*, farmac*, ljekr*, apotej*, poboljš*, znanost, istraž*, studij*, psih*, dozir*, klini*, dijagn*, zaraž*, zaraz*, simptom*, bakter*, virus*, koron*, ORDINAC*, ONKOLOG*, pedijatr*, epidemiol*, operac*, grip*, hripav*, ospic*.

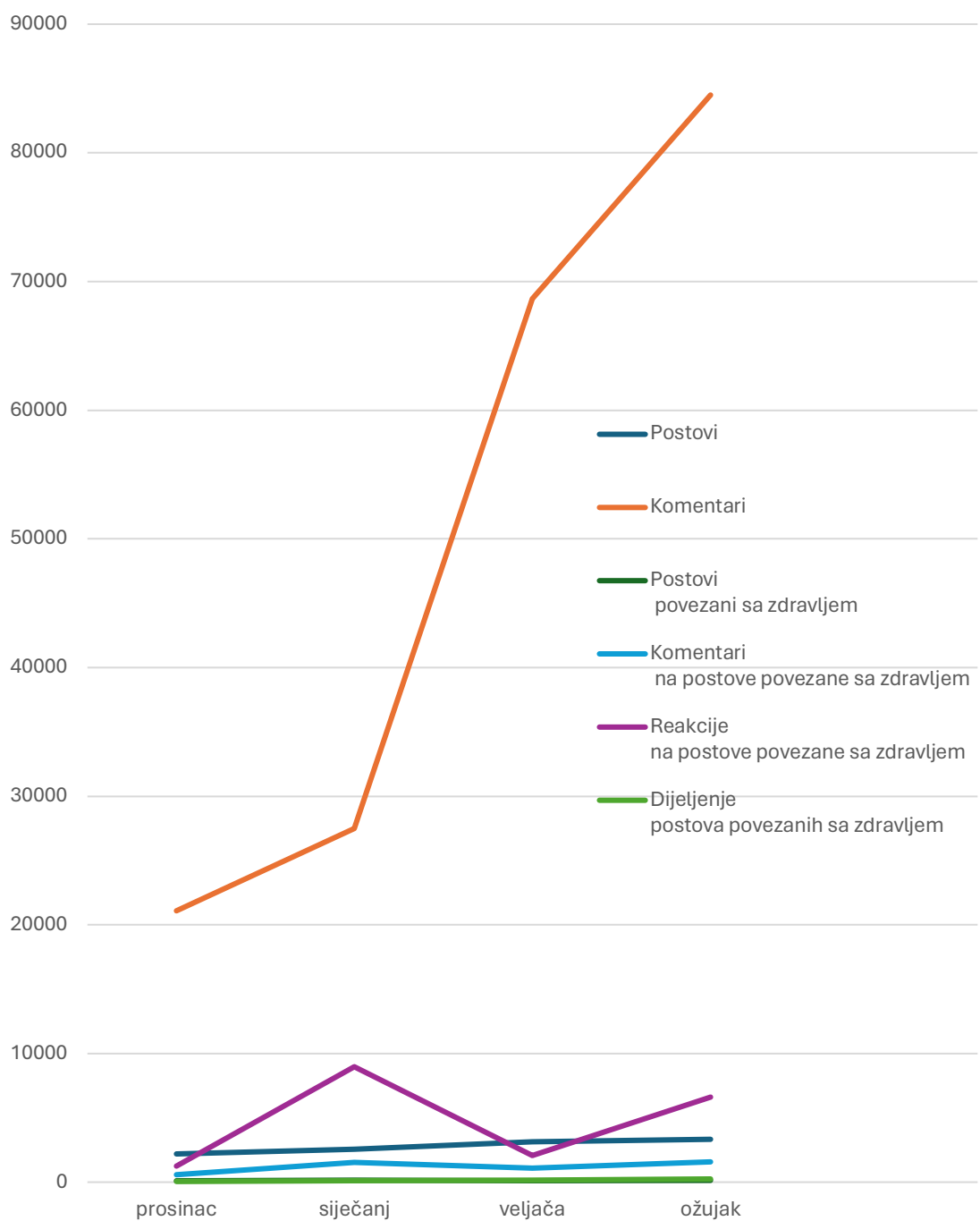
Sveukupno, u ovom kvartalu je objavljeno 2193 „postova“ s člancima na FB stranici Slobodne Dalmacije i ukupno 21088 komentara. Udio članaka o zdravstvenim temama uključio je 106 objava koje su na bilo koji način vezane za zdravstvene teme, što u postotku iznosi 4,8% od ukupnih objava. Uključili smo sve članke koji se tiču zdravlja i one koji se tiču organizacije zdravstvenih sustava i politike, a koji bi mogli iznjedrati korisne komentare.

Nasumičnim odabirom proveli smo detaljniju analizu objava i komentara objavljenih isključivo u prosincu 2023. godine kao pilot za konačnu analizu. Naime, od 106 postova objavljenih u prosincu bilo je 578 komentara od kojih su 32 komentara sadržavala određenu vrstu dezinformacije (5,5%). Dezinformacija, prema definiciji, podrazumijeva namjerno širenje netočnih informacija. Ured je, iz perspektive provjeravatelja točnosti informacija o zdravlju, podijelio uočene dezinformacije na nepotvrđene informacije (NOA), tj. one za koje ne postoje dokazi u literaturi i na informacije za koje postoje jasni dokazi da nisu točne (NA). Među tim 32 komentarima je bilo 20 potpuno netočnih tvrdnji (NA) o zdravlju i 12 tvrdnji za koje ne postoje dokazi da su točni (NOA). Područja koja se tiču zdravlja smo kategorizirali s obzirom na teme obrađene u člancima kako slijedi: nutricionizam, bolesti, liječenje, zdrave navike, zdravstvena politika, zdravstvena etika. Komentari na društvenim mrežama uglavnom uključuju stavove građana, dok je najveća stopa tvrdnji, pa tako i netočnih, odnosi se na teme

iz područja zaraznih bolesti, napose cjepiva i korona virusa. Neke objave nemaju niti jedan komentar, što može ukazati na to da te teme nisu javnosti zanimljive. Samo jedan komentar je bio potkrijepljen poveznicom na cjelokupni znanstveni članak i smatrali smo ga dobrim primjerom poticanja otvorene rasprave. Nije izazvao daljnju raspravu. Nismo analizirali komentare koji se odnose na etičnost, nego one koji su isključive tvrdnje, dakle nešto što se može provjeriti pretraživanjem znanstvene literature. Kada je komentar izričito negirao tvrdnju iz sadržaja članka, koju smo ocijenili točnom, taj smo komentar smatrali netočnim.

	<i>Postovi</i>	<i>Komentari</i>	<i>Postovi povezani sa zdravljem</i>	<i>Komentari na postove povezane sa zdravljem</i>	<i>Reakcije na postove povezane sa zdravljem</i>	<i>Dijeljenje postova povezanih sa zdravljem</i>
<i>prosinac</i>	2193	21088	106	578	1247	51
<i>siječanj</i>	2539	27493	133	1542	8970	113
<i>veljača</i>	3127	68679	130	1096	2054	147
<i>ožujak</i>	3330	84494	139	1577	6625	248

Aktivnost građana

Dr. sc. Danira Matijaca

Doc. dr.sc. Tina Poklepović Peričić

Ured za provjeru točnosti informacija o zdravlju, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu

